

Přírodní léčiva a EU

Iniciativa proti institucionalizaci přístupu k rostlinným léčivým zdrojům v EU **Prof. Ing. Pavel Valíček, DrSc., garant**

V posledních 10 letech přijal Evropský parlament větší počet nařízení a směrnic, které ve jménu tzv. "ochrany spotřebitele" zásadně omezí a zčásti už omezují léčivé rostliny v každém členském státě EU.

Cílem iniciativy Nedejmesipřirodu.cz je oslovit české zákonodárce, odbornou i laickou veřejnost a upozornit na nerozumnost této protibylinné legislativy, na její negativní dopad na zdraví a na obrovské ekonomické škody, které tato legislativa napáchá.

Cílem naší snahy je vytvořit smysluplný a právně relevantní postup (petice, europetice, nebo ústavní stížnost), který získá potřebnou podporu veřejnosti a kterým se veřejný názor promítne do praxe – konkrétních zákonných a systémových změn chránících právo na neinstitutonální přístup k léčivým rostlinám a přírodě obecně. Chceme získat podporu co nejširší části veřejnosti a následně také podpisy pro finální dokument. Máme zájem o názory nezávislých odborníků jako argumentační podklad pro politiky. Chceme pomoci, aby se výrobci, prodejci i zákazníci obeznámili se skutečným stavem této věci a domluvili se na společném postupu.

Proč jsou léčivé rostliny tak důležité

Fakt 1: Léčivé rostliny mají potenciál řešit podstatné zdravotní problémy

Dostí rozšířená představa, že byliny jsou vůči průmyslovým lékům jaksi nepodstatné, méněcenné, je mylná. Díky úspěchům chirurgie, antibiotik a očkování v předešlém století se "bylinářství" dostalo do úzadí. Dnešní biochemici ale opět obrací pozornost k milionům molekul obsažených v tisících druhů rostlin a hub. Najdou se mezi nimi takové, které jsou mnohem účinnější a bezpečnější, než stávající průmyslové léky. A není to pouze kozlík nebo třezalka na depresi, ale i množství dalších druhů z celého světa, z nichž některé pomáhají i u chorob vzácných nebo obtížně léčitelných. (Třeba i arterioskleróza, hypertenze, artritida, alergie, rakovina...)

Fakt 2: Léčivé rostliny jsou mnohonásobně bezpečnější než průmyslové léky

V USA, kde přípravky z léčivých rostlin užívají desítky milionů lidí, zaviní bylinná léčba statisticky smrt asi 2 lidí ročně (používáme příklad USA, protože pro EU ucelená statistika není k dispozici).

Na tento fakt nedávno upozornil světoznámý odborník na léčivé rostliny Dr. James A. Duke^[ref]. Pokud bychom pro USA předpokládali pouze dva miliony lidí léčených bylinami, znamená to, že úmrtnost v důsledku bylin je nejvýše 1 : 1 000 000. Ve srovnání s tím, léky na předpis způsobily podle zprávy American Medical Association^[ref] v roce 2005 smrt 15 107 lidí, tedy 1:14 000 vzhledem k počtu těch, kteří v USA užívají léky na předpis (184 milionů v r. 2004^[ref], předpokl. 200 milionů pro 2005). Chirurgické operace a pobyt v nemocnici je ještě nebezpečnější – třeba podle American Association of Retired Persons umírá v USA v důsledku lékařského omylu 1 z 250 pacientů.

Bezpečnost bylin pro člověka má své evoluční důvody

Ti, kteří žálí na volnou dostupnost bylin, si v různých časopisech určených pro lékařské publikum stýskají na dva hlavní "problémy": Že byliny nepodléhají stejnému režimu klinického testování jako průmyslové léky (což je prý nefér), a že někteří lidé byliny obhajují magickou rovnicí přírodní = neškodné.

Přitom dochází k zamlžování toho, že relativní bezpečnost bylinných přípravků je realitou, za níž stojí evoluční důvody. Jinými slovy, díky evoluci mají léčivé rostliny u lidského druhu své klinické testování už z velké části za sebou. Rostliny dodržují při syntéze svých sekundárních metabolitů určitý biochemický kodex, platný miliony let, na který jsme již po všech stránkách zvyklí. Se svým původem stromových, převážně býložravých a plodožravých živočichů vlastníme zaživací trakt,

který rostlinám rozumí, a játra, jejichž detoxikační systémy se sice nevyrovnají králíčím, ale mnozí jiní savci nám je mohou závidět. (Zatímco králík se neotráví ani muchomůrkou zelenou, pro psa je jedovaté i kakao a cibule.)

V rámci lidské civilizace navíc existuje dlouhodobá kultura (souhrn tradičních poznatků) týkající se sběru a použití léčivých rostlin. Jinými slovy, člověk je svými játry, mozkem a kulturou k používání rostlin vybaven v zásadě lépe než specializovaní býložravci. Navrhovanou regulační legislativu člověk potřebuje asi jako bobr potřebuje na břicho přišít nafukovací kolo. Neznamená to, že bychom si rostlinami nemohli uškodit. I bobr se může utopit a to nafukovací kolo ho někdy snad zachrání. V určitém smyslu se dá dokonce říct, že s nafukovacím kolem lépe plave. Ale celkově mu to pouze škodí.

Fakt 3: Léčivé rostliny jsou levné – rostou zdarma v přírodě

Léčivé rostliny a jejich obsahové látky rostou zdarma v přírodě, jen stěží je lze patentovat nebo jinak monopolizovat. (S výjimkou špatné plošné legislativy!!!) Širší využití prokazatelně účinných léčivých rostlin znamená, že se populace levněji a účinněji udržuje v lepším zdravotním a produktivním stavu.

Přísný režim pro průmyslové léky má své důvody

Zákonný režim, který platí pro průmyslové léky, je výsledkem historie problémů a smrtelných neštěstí, když se neznámé látky příliš brzy zavedly do celospolečenského užití. Sahá od volného prodeje radioaktivních tabletek, [Heroinu](#) (kteréžto slovo je původně obchodní značka morfinu), [kokainu](#) a amfetaminů k novějším aférám (stačí říct slovo [thalidomid](#)), které zpečetily přísný režim pro průmyslové léky. Výrobě a dovozu průmyslových léků se dnes mohou věnovat pouze firmy se zvláštním povolením (farmaceutické firmy). Pro každý jednotlivý léčivý přípravek je nutné provést náročnou registraci zvláště v každé zemi, kde se bude prodávat. Při vývoji nových přípravků je dále nutné provést speciálně předepsané studie, které musí nejdříve prokázat, že přípravek není příliš jedovatý, není mutagenní, teratogenní, karcinogenní (tzv. předklinické studie) a že přípravek má deklarované léčebné účinky (tzv. klinické studie, které se provádějí přímo na pacientech).

Zvláštnímu režimu podléhá i prodej: Léky se nesmí se prodávat v běžných obchodech nebo online, pouze v lékárnách pod dohledem oprávněné osoby, se striktními náležitostmi balení, informací na obalu, na přiloženém letáku atd., které právě jsou při registraci schvalovány. Tato přísnost si ale bere svou daň. Je známým faktem, že obtížnost uvádění léků na trh podporuje monopolizaci a výrazně zpomaluje inovaci, a to především pro méně časté choroby (léky na ně se méně vyplácejí). Měli bychom se vyhnout nutkání brát tento režim za vhodný "fěrový" příklad pro léčivé rostliny.

EU legislativa zavádí pro léčivé rostliny nepřiměřenou regulaci. Dochází k jejich vyjmutí z režimu potravin a odsunutí do vysoce omezujícího režimu, který byl šitý na míru pro průmyslové léky. Dále zakazuje užívat u potravin tvrzení, která by naznačovala jejich vliv na zdraví, s výjimkou tvrzení, která budou schválena Evropskou komisí.

Evropský parlament vydává směrnice a nařízení, které pak musejí být státy EU včleněny do státních legislativ.

Za posledních 10 let vydal Evropský parlament hned několik směrnic a nařízení, které mají vliv na postavení přírodních léčivých zdrojů (léčivých rostlin). Tyto směrnice a nařízení zahrnuli léčivé rostliny v členských zemích EU do slepé uličky. Tento systém evropských směrnic a nařízení zařazuje veškeré léčivé přírodniny (rostliny, houby, mikroorganismy atd. s deklarovanými léčivými účinky) pod svůj režim, tedy pod režim stejně přísný jako u průmyslových léků.

Důsledkem, je že každý bylinář (výrobce nebo dovozce léčivých rostlin) je podle toho nucen získat statut farmaceutické firmy (tj. získat povolení stejného typu jako pro výrobu a dovoz průmyslových léků). Dále je nucen podstoupit drahou lékovou registraci pro každou jednotlivou bylinnou položku. Veškeré byliny, jejich kombinace, různé formy (části rostlin celé, krájené, práškované, v kapslích, extrakty...) a balení je nutné registrovat samostatně v každé jednotlivé zemi EU, stejně jako je tomu

u průmyslových léků. Jediným ulehčením je odpuštění nutnosti předklinických a klinických studií v uznaných případech tzv. "tradičního použití", které musí bylinář sám doložit. Tato zjednodušená registrace vyjde pro jednu bylinnou položku například jen za ČR na 200 000 Kč (sazebník SÚKL). Co více, na prodej bylin by se vztahovala stejná omezení jako na prodej průmyslových léků (prodej pouze v lékárně a další omezení prodeje a manipulace).

Po dlouhou dobu běžní výrobci, dovozci, prodejci léčivých rostlin, i správné a kontrolní orgány tolerovali přechovávání léčivých bylin a přípravků z nich v režimu potravin (např. čaje, nebo doplňky stravy). Evropské legislativní vymezení a omezení (zejména Směrnice 2002/46/ES a Nařízení 1924/2006) ale byliny z tohoto režimu jasně vytěsňují. Například pod záminkou "ochrany spotřebitele" zakazuje zdravotní a výživová tvrzení o potravinách, resp. umožňuje používat pouze ta, které sama EU schválí ...

Legislativa o lécích je sama o sobě tak náročná a přísná, že v poslední době už ani nevznikají nové farmaceutické firmy a ty stávající nevyvíjejí téměř žádné nové léky. Zařazení firem zameřených na tradiční rostlinné léčivé přípravky (vesměs malých a středních firem) pod tuto legislativu bude mít stejný dopad. Výsledné zdražení přírodních léčivých přípravků sniží jejich přirozenou dostupnost, přinese likvidaci celého sektoru a posílí pozici drahých průmyslových a jejich "zavedených" výrobců. Dojde k dalšímu výraznému v monopolizaci nabídky pro zdraví. Ač je tato "legislativní tvorba" zastřešována ochranou spotřebitele, její důsledky budou mít na spotřebitele přímo destruktivní dopad.

(1) SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2001/83/ES ze dne 6. listopadu 2001 o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků

Jako léčivý přípravek definuje jakoukoliv látku nebo kombinaci látek určenou k léčení nebo předcházení nemoci u lidí nebo jakoukoliv látku nebo kombinaci látek, které lze podat lidem za účelem stanovení lékařské diagnózy nebo k obnově, úpravě či ovlivnění fyziologických funkcí u lidí. (jako jeden z např.: mikroorganismy, rostliny, části rostlin, rostlinné sekrety, extrakty). Zároveň předepisuje přísná pravidla: pro výrobu a dovoz (jsou stejná) a registraci léčivých přípravků. Tato legislativa (1) ač se to na první pohled nezdá předepisuje léčivým rostlinám stejný režim pod jaký spadají průmyslové léky ...

Tato Směrnice posouvá smysl původních legislativ (příklad Zákon 129/2003 Sb. o léčivech), které byli nějak vytvořeny pro popis režimu průmyslových léčiv a převádí vše "léčivé" do tohoto režimu. Jedním z příkladů je např. nahrazení původní definice "Léčivým přípravkem se rozumí jakákoli látka nebo kombinace látek určená k léčení nebo předcházení nemoci ..." definicí " ... jakákoli látka nebo kombinace látek představená s tím, že má léčebné nebo preventivní vlastnosti v případě onemocnění ...".

(2) SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2002/46/ES ze dne 10. června 2002 o sblížení právních předpisů členských států týkajících se doplňků stravy

Definuje „doplňky stravy“ potraviny, jejichž účelem je doplňovat běžnou stravu a které jsou koncentrovanými zdroji živin nebo jiných látek s výživovým nebo fyziologickým účinkem, samostatně nebo v kombinaci, jsou uváděny na trh ve formě dávek, a to ve formě tobolek, pastilek, tablet, pilulek a v jiných podobných formách, dále ve formě sypké, jako kapalina v ampulích, v lahvičkách s kapátkem a v jiných podobných formách kapalných nebo sypkých výrobků určených k příjmu v malých odměřených množstvích;

Ač se (2) (vyloženo se tam píše) nevztahuje na léčivé přípravky ve smyslu (1) ... většina léčivými rostlinnými většina léčivých bylin je prodávána v tomto režimu Doplňky stravy = potraviny, jejichž účelem je doplňovat běžnou stravu a které jsou koncentrovanými zdroji živin nebo jiných látek s výživovým nebo fyziologickým účinkem, samostatně nebo v kombinaci, jsou uváděny na trh ve formě dávek, a to ve formě tobolek, pastilek, tablet, pilulek a v jiných podobných formách, dále ve formě sypké, jako kapalina v ampulích, v lahvičkách s kapátkem a v jiných podobných formách kapalných nebo sypkých výrobků určených k příjmu v malých odměřených množstvíchve

skutečnosti ale spíš pro průmyslové výrobce vitaminových tablet ...

(3) NAŘÍZENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY (ES) č. 1924/2006 ze dne 20. prosince 2006 o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin

Výslovně zakazuje uvádět na obalech potravin a doplňcích stravy jakákoliv tzv. "zdravotní tvrzení" kromě těch, která schválí přímo Evropská Komise nebo Evropský úřad pro bezpečnost potravin.

„Zdravotním tvrzením“ se v Nařízení rozumí každé tvrzení, které uvádí, naznačuje nebo ze kterého vyplývá, že existuje souvislost mezi kategorií potravin, potravinou nebo některou z jejích složek a zdravím.

Toto nařízení je ve své podstatě redundantní vzhledem k (2001/83/ES), protože už tam je vlastnost léčit z definice přiřazená pouze přípravkům spadajícím do režimu průmyslových léků.

Toto nařízení jasně říká, že léčivé rostliny mezi potraviny a doplňky stravy nepatří. Prováděcí nařízení (schvalování tvrzení atd.) je však nakonec přípouští. Celý proces je však zbytečně byrokratický. Úprava, ač se snaží působit dojmem ochrany zákazníka nakonec právě zákazníka poškozují nejvíc...

[Toto nařízení dejure podrobuje léčivé účinky potravin stejnému režimu potvrzování, jako je tomu u léků. De facto pak spíš existenci léčivých potravin popírá a tím tlačí směrem k předdefinování samotného pojmu "potravina" na potraviny zásadně neléčivé a vykázaní léčivých rostlin z říše potravin do působnosti (1).]

(4) SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2004/24/ES ze dne 31. března 2004, kterou se mění směrnice 2001/83/ES o kodexu Společenství týkajícím se humánních léčivých přípravků, pokud jde o tradiční rostlinné léčivé přípravky (referencovaná anglicky také jako THMPD). Mění Směrnici 2001/83/ES o humánních léčivých přípravcích. a to tak že zavádí kategorie "rostlinné léčivé přípravky" a "tradiční rostlinné léčivé přípravky" a pro "tradiční rostlinné léčivé přípravky" zavádí jakýsi soft režim ... Stanovuje povinnost přizpůsobit se do dubna 2011. Toto datum je pro mnohé v Evropě symbolem konce tradičních rostlinných přípravků a jejich definitivní včlenění pod léky...

Až v důsledku této směrnice je zřejmé, že eurolegislativa (systém směrnic a nařízení) pevně usadila byliny do režimu syntetických léčiv (sice v jakési soft verzi) ale definitivně. Tato směrnice vyvolala řadu protestů viz ... (což její autoři zřejmě očekávali ... ty ale nakonec působí nerozumně protože je vlastně jakousi úlevou proti normalrežimu... [definy tradiční rostlinné léčivé přípravky stejnému režimu, jaký byl doposud zaužíván pouze u syntetických léčiv.... sice ve "volnějším režimu" ... fakticky je tímto vyjímána z jiných oblastí (potraviny) ...]

Tato legislativa se v prosazuje s poukazem na případy přehnané či zavádějící reklamy u potravin a výživových doplňků, kterých není málo. Většina z těch, kteří za ni hlasují, si ale možná neuvědomuje, že její hlavní obětí jsou léčivé rostliny a že negativní dopad jejich restrikce mnohonásobně převáží společenský prospěch dosažený omezením brebentění při prodeji potravin a potravinových doplňků.

Jaké jsou důsledky zaváděné legislativy

Pod záminkou "ochrany spotřebitele" odebírá spotřebiteli možnost volby: zásadně omezuje nabídku a zvyšuje ceny na trhu léčivých rostlin:

- Vyvolá nárůst (zbytečné) byrokracie
- Omezí svobodu volby spotřebitele
- Zvýší už tak vysokou monopolizaci "trhu se zdravím"
- Ve výsledku přinese ekonomické ztráty pro jednotlivce i celého společenství
- Hlavní ekonomické ztráty v důsledku zaváděné legislativy vzniknou zhoršením zdravotního stavu obyvatelstva. Další ztráty vzniknou v důsledku podpory monopolizace trhu a v důsledku nárůstu administrativních procedur. Institucionalizace přístupu k rostlinným léčivým zdrojům zákonitě omezuje volbu spotřebitele a prohlubuje izolaci člověka od

přírody.

- Jakékoliv očekávané pozitivní důsledky jsou mizivé

- Nevíme co přesně motivuje tuto legislativu, ale pokud je to především snaha o zajištění kvality přírodních léčiv na trhu v důsledku lepší kontroly, omezení lživého či zavádějícího vychvalování potravin a přírodních léčiv, omezení toho aby se léčivým rostlinám připisovaly silné léčivé účinky, které jsou doménou "profesionálních" léků, a v důsledku toho všeho zvýšení kvality a neutrality informovanosti spotřebitele a případná záchrana lidských životů v důsledku předešlého, tak je potřeba uvést, že pro potraviny i klamání spotřebitele už zákony máme. Nevytvářejte zbytečně nové. Kromě toho, kvalita v tržních podmínkách je též věcí značky a spotřebitelské volby. Marginální zvýšení kvality u registrovaných přípravků se stonásobně vymstí vymizením vzácnějších bylin a přípravků a radikálním snížením diverzity a konkurence trhu, což nakonec povede k jevu opačnému – výraznému snížení kvality celkové nabídky, to vše za dodržení nejpřísnějších registračních požadavků, stejně jako se to stalo na trhu s průmyslovými léky.
- Ze statistik je vidět, že u bylin situace opravdu nehoří z pohledu ohrožení lidských životů, jak tomu je u průmyslových léků (problémy s jedovatými bylinami jsou stejné jako s jakýmikoliv jinými jedovatými potravinami a návykové byliny už také řeší zvláštní zákon), jako problém to pocítují jen a pouze farmaceutické společnosti zabývající se výrobou syntetik.
- Léčivé rostliny se dlouhou dobu prodávaly v režimu potravin a žádné problémy, otravy atd. z toho nevznikly. K zavádění takové legislativy pro ně není důvod.

- Co navrhujeme?

- Navrhujeme návrat k přírodnímu stavu věcí: Aby byl neinstitucionalizovaný přístup k léčivým zdrojům přírody, de facto a bez cenzury, chráněn jako jedno ze základních práv občana.
- Přístup znamená svobodu sbírat, prodávat a kupovat léčivé přírodniny. U těch pořád ještě existuje svoboda je individuálně sbírat. Ta je velmi důležitá jako princip, ale z hlediska masového přístupu k léčivým zdrojům přírody je absolutně nepostačující. Poptávka po léčivých rostlinách totiž u většiny jejich druhů dávno nestačí přírodní nabídce, a proto se léčivé rostliny pěstují. Většina lidí v průmyslové společnosti nemá čas ani příležitost sbírat či pěstovat vlastní léčivé rostliny. Pokud bude lidem zakázáno léčivé rostliny a přípravky z nich prodávat a kupovat, znamená to de facto jejich odříznutí léčivé síly přírody.
- Proč neinstitucionalizovaný:
- Protože, ač jsme ochotni přijmout ochrannou helmu při návštěvě průmyslového závodu, odmítáme povinné nošení skafandru při výletu do lesa. Jako dospělí, svéprávní lidé chceme mít právo nebýt chráněným spotřebitelem, pokud se tak rozhodneme.
- Protože institucionalizace žalostně selhala. Neřeší podstatné problémy. Běžné léky, které jsou plně institucionalizované, ročně zabijí a zničí zdraví obrovskému počtu lidí. Jejich používání se zvyšuje, ale zdraví národa simultánně upadá. Není žádným tajemstvím, že za zákazy léčivých rostlin stojí právě běžné léky.
- Proč zdůrazňujeme de facto:
- Protože v zákony přicházející z EU jsou nepřehledné a nesrozumitelné. Klauzule sabotující léčivé rostliny jsou roztroušeny v zákonech o léčivech, potravinách, potravinových doplncích aj. tak, že je těžké si i vůbec všimnout, že s léčivými rostlinami souvisejí. Považujeme za důležité již teď zdůraznit, že právo na neinstitucionalizovaný přístup k

přírodě nesmí být pouze papírové (de iure), ale skutečné (de facto), v běžném životě aplikovatelné a široce aplikované.

- Proč bez cenzury:

- Protože legislativa EU pro komunikaci týkající se léčivých rostlin zavádí cenzuru. Zavádí ministerstvo pravdy, které rozhoduje o tom, jaké výroky jsou přípustné a jaké ne. Při zběžném pohledu se cenzura vztahuje jen na komunikaci prodávajícího s kupujícím. Ve skutečnosti ale každý, kdo mluví o léčivosti léčivých rostlin bude muset být vyšetřován, jestli jeho řeč nelze kvalifikovat jako reklamu. (K tomu stačí poměrně málo.)
- Víme tedy co chceme. K otázce jak toho dosáhnout, zatím máme následující návrhy.
- 1. Upravit legislativu tak, aby se *de facto* nestavěla proti existenci léčivých účinků u potravin a přírodnin a neomezovala svobodný a efektivní přístup k nim
- Tento požadavek je součástí širšího rámce snahy zachovat i v urbanizovaném světě přirozenost a přístup k přírodě, který byl kdysi pro člověka samozřejmostí.
- Konkrétně, stejně jako všichni, včetně obyvatelů měst, mají teoretickou možnost si v přírodě libovolné byliny nasbírat osobně, měli by mít tento přístup garantován i prakticky – i ti, kteří nemají čas běhat po horách s mošnou by měli mít možnost si tyto byliny v neinstitucionalizovaném režimu koupit, asi tak, jako kdyby si je sami utrhlí v přírodě.
- Odříznutí efektivního přístupu k přírodě nelze omlouvat bezpečností spotřebitele. Ta je ostatně u léčivých bylin nesrovnatelně vyšší než u průmyslových léků. Potvrzují to nejen statistiky, ale i teorie – sekundární metabolity živé přírody tvoří v celkové množině chemických látek úzkou, specifickou skupinu, již je člověk přizpůsoben evolučně i kulturně (tradice používání přírodnin k léčbě i dalším účelům).
- 2. Umožnit prodej léčivých rostlin (a dalších přírodnin) koncovým spotřebitelům v režimu potravin (ne v režimu průmyslových léčiv)
- Použití jakýchkoliv režimů odvozených od průmyslových léků je u léčivých rostlin zbytečné a pro celé odvětví destruktivní.
- Léčivé rostliny se v praxi ukazují být statisticky mnohem bezpečnější než průmyslové léky. Lidstvo má s léčivými rostlinami rozsáhlou evoluční a kulturní (etnobotanickou) zkušenost.
- V příslušných zákonech už existují mechanismy, jimiž prohřešky proti bezpečnosti, jakož i klamání spotřebitele kontroluje a trestá, ať už se jedná o produkci EU nebo dovoz, pokud jsou nedostatečné, je potřeba je opravit tam.
- 3. Umožnit dodavatelům léčivých rostlin (a dalších přírodnin) informovat o jejich zdravotních účincích, ovšem bez zbytečné institucionalizace, seznamů "povolených tvrzení" a další byrokracie
- Snaha vést hranici mezi "neléčivými" potravinami a institucionalizovanými léčivými přírodninami je absurdní.
- Současná díkce eurolegislativy léčivé účinky u potravin popírá a zakazuje o nich mluvit a psát (s výjimkou evropskou komisí a evropským úřadem pro bezpečnost potravin schválených tvrzení).
- Zdravotní účinky potravin jsou uznány teoreticky a de jure, ale de facto jsou prakticky popírány
- Schvalování každého případného zdravotního tvrzení v Bruselu je centralistickým megalomanstvím.
- Vyžadovat pravdivost, úplnost a dohledatelnost uváděných informací. Vyžadovat odpovědnost autorů.
- 4. Zvyšovat "ochranu spotřebitele" především zajištěním jeho neomezovaného přístupu k přírodninám, informacím o nich, a zajištěním co nejsvobodnějších tržních mechanismů,

které dysfunkční obchodní schémata samy přirozeně eliminují

- V globalizujícím se světě vzniká přístup k léčivým přírodninám jiných krajín a světadílů a vzhledem k jejich ekonomickému a zdravotnímu potenciálu, který je v současnosti hrubě nedoceněný, je nutné zajistit jejich znalost u odborné i laické veřejnosti.
- Zavedení zákonné ochrany přístupu k přírodninám
- Zajistit ve výuce medicíny znalost rostlinných monografií
- Zlepšit u veřejnosti povědomí a vzdělávání v oblasti přírodnin a léčivých rostlin zvláště
- Nemělo by nám jít jenom o záchranu přístupu k přírodním léčivým zdrojům (ve smyslu nezakazování a deinstitucionalizace) ale i o jejich popularizaci, vzhledem k jejich levnosti, relativní bezpečnosti (ve srovnání s průmyslovými léky) a zdravotní prospěšnosti. Výsledkem bude celkový ekonomický zisk pro společnost. Z dlouhodobého hlediska ani nedochází k vazbě na cizí zdroje, protože prakticky všechny léčivé přírodniny lze pěstovat i v krajinách Evropy.

- Co dodat?

- Uvědomujeme si, že i léčivé rostliny mohou být pro člověka nebezpečné, jejich institucionalizace je ale mnohem nebezpečnější. Je to jako nařízení, že v rámci ochrany návštěvníku přírody, je možno jezdit do přírody pouze v tanku. Uvědomujeme si, že informace podávané některými prodejci mohou být lživé, ale "chránit" zákazníka tím, že nedostane informace žádné je mnohem horší, seznam centrálně schvalovaných tvrzení svobodný přístup nezaručí.
- Přidejte se k nám ! Lidé, kterým se už nechce čekat, až se věci "sami" změní...